Bibliografická příloha / Bibliography

DOI 10.69108/slsb.2026.1.07

ADÁMKOVÁ, Hana a LOHINOVÁ, Stanislava. *ZUŠ Opava 1924-2024.* 1. vydání. [Opava]: Základní umělecká škola Opava, p.o., 2026. 167 stran. ISBN 978-80-11-08270-3.

Jubilejní publikace podrobně mapuje dějiny školy a je plná zajímavých rozhovorů s bývalými absolventy a pedagogy úspěšných orchestrů a sborů. Dočtete se, jak na svá studia vzpomíná Iva Bittová, Jan Pěruška, Marie Lukáčová. Nechybí rozhovory s pedagogy a dirigenty, kteří sami prošli ZUŠ, např. Taťána Pokorná, Gabriela Westová, Ondřej Lipka, Anna Chevale, Jinřich Czerný, Bohuslav Poledna, Naďa Hanousková, Jaromír Lokaj, Roman Kubala, Jarmila Prusková a Hanu Nosková.

HANÁK, Karel. *„Havlův" dům: dějiny domu čp. 68 v Hradci nad Moravicí - Podolí.* 1. vydání. Hradec nad Moravicí: Matice slezská, pobočný spolek v Hradci nad Moravicí, 2026. 15 stran. Listy z Hradce nad Moravicí; sv. 1. ISBN 978-80-11-08177-5.

Brožura zahajuje ediční řadu nazvanou Listy z Hradce nad Moravicí, která bude prostřednictvím menších tisků přinášet zajímavosti z historie Hradce nad Moravicí a jeho okolí. První svazek se věnuje historii zmíněného domu a osudům jeho majitelů. Součástí publikace je také řada dobových fotografií a plánů. Text přibližuje stavební vývoj objektu i proměny jeho využití v průběhu času.

HANIČÁK, Ondřej, KOLÁŘ, Ondřej a VALEČEK, Michal. *Za císaře pána!: pěší pluk č. 1 „Kaiser" a Opava.* Vydání první. Opava: Slezské zemské muzeum, [2025], ©2025. 255 stran. ISBN 978-80-53000-10-9.

Publikace podrobně mapuje historii, tradice a každodenní život slavného c. k. pěšího pluku č. 1 (Infanterie-Regiment Kaiser Nr. 1). Osudy této vojenské jednotky, založené již v roce 1715, byly po více než půl století úzce spjaty s Opavou, která tehdy plnila roli zemského hlavního města Rakouského Slezska. Kniha se zaměřuje jak na společenskou roli pluku v posádkovém městě, tak na jeho nasazení na bojištích, včetně frontových linií první světové války.

HORÁKOVÁ, Jana, HLAVIENKA, Lubomír a KOLÁŘ, Ondřej. *Slezsko a severní Morava v roce 1945.* Vydání první. Opava: Slezské zemské muzeum, 2025. 132 stran. ISBN 978-80-53000-11-6.

Odborná monografie se věnuje klíčovým historickým milníkům a společenským proměnám v regionu českého Slezska a severní Moravy během zlomového roku 1945. Autoři v publikaci reflektují nejen samotný závěr druhé světové války, vojenské operace a průběh osvobozování jednotlivých lokalit, ale zaměřují se také na bezprostřední poválečný vývoj. Text podrobně analyzuje proces obnovy civilní správy, konsolidaci politického života, vyčíslení rozsáhlých válečných škod a problematiku nuceného vysídlení německého obyvatelstva. Stranou zájmu nezůstávají ani osudy regionálních aktérů protifašistického odboje. Kniha, která vychází

Slezský sborník_1_2026.indd 146 11.11.2026 13:55:58

u příležitosti 80. výročí ukončení globálního konfliktu, představuje významný příspěvek k regionální historiografii moderních dějin a je doplněna bohatým dokumentárním materiálem.

***Kuchařka z Hlučínska.* Nové rozšířené vydání. [Hlučín]: Muzeum Hlučínska, [2025], ©2025. 190 stran. ISBN 978-80-907054-6-3.**
Nové, rozšířené vydání regionální kuchařky přehledně mapuje gastronomické dědictví Hlučínska na základě původního díla Evy Peterkové z roku 2005. Recepty na každodenní jídla, postní pokrmy i sváteční menu jsou řazeny podle ročních období. Kniha detailně představuje místní speciality a zároveň uchovává ukázky specifického regionálního nářečí (prajzštiny).

LARISCH, Jan. *P. Ludvík Sobek: farář v Petrovicích u Karviné, fryštátský děkan a mučedník.* Ostrava: Biskupství ostravsko-opavské, 2025. 72 stran, 4 nečíslované strany obrazových příloh. Osobnosti ostravsko-opavské diecéze. ISBN 978-80-909316-9-5.
Biografická publikace z edice *Osobnosti ostravsko-opavské diecéze* mapuje životní osudy P. Ludvíka Sobka, petrovického faráře a fryštátského děkana. Autor Jan Larisch přibližuje jeho kněžské působení v regionu a tragický závěr života, kdy se stal v dubnu 1950 jednou z prvních obětí nastupujícího komunistického režimu na Karvinsku.

LENART, Jan. *Podzemí severní Moravy a Slezska na fotografiích.* [Ostrava]: Ostravská univerzita, [2025], ©2025. 47 stran. ISBN 978-80-7599-504-9.
Odborně-populární monografie přináší unikátní vizuální a faktografický pohled na skryté podzemní prostory regionu severní Moravy a českého Slezska. Autor v publikaci rekapituluje více než dvacet let speleologického a montánního výzkumu (2002–2025). Prostřednictvím devadesáti autorských velkoformátových fotografií dokumentuje jak přírodní krasové jevy, tak antropogenní podzemí, včetně historických břidlicových a rudných dolů Nízkého Jeseníku či vojenských opevnění. Obrazový materiál doplňují stručné vědecké komentáře objasňující geologický vývoj, mikroklima a historii objevování lokalit.

MACHÁČEK, Pavel a SIKOROVÁ, Kamila. *Zmizelé Jesenicko. 4. díl, Zaniklá technická díla.* Jeseník: Brontosaurus Slezsko, 2025. 421 stran. ISBN 978-80-908973-3-5.
Kniha je 4. dílem edice Zmizelé Jesenicko. Zaměřuje na dokumentaci zaniklých industriálních a technických památek v regionu. Mapuje staré lomy, doly, pily, mlýny, textilky, lesní železnice, vodní díla a další technické stavby, které v minulosti utvářely ráz Jesenicka, ale do dnešních dnů se z nich dochovaly často jen trosky nebo terénní pozůstatky.

RADEK, David, ed. a ZMETÁK, Igor, ed. *500 let slezské reformace: k výročí konverze (1523) Fridricha II. Lehnického.* 1. vydání. Opava: Slezská univerzita, 2025. 265 stran. Opavská historická sympozia; IV. ISBN 978-80-7510-611-7.
Tato publikace představuje soubor vědeckých studií českých, polských a slo-

Slezský sborník_1_2026.indd 147 11.11.2026 13:55:58

venských historiků. Kniha se věnuje duchovním, společenským a politickým proměnám Slezska od 16. do 18. století. Hlavním tématem je širší kontext luteránské reformace, přičemž hlavním impulsem pro její vydání bylo pětisté výročí konverze slezského knížete Fridricha II. Lehnického v roce 1523.

ROSOVÁ, Romana, KOUDELOVÁ, Jana a STRAKOŠ, Martin. ***Místa skrytých příběhů: zámky v krajině moravskoslezského pomezí.*** **Ostrava: Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Ostravě, 2025. 303 stran. ISBN 978-80-88240-41-9.**
Kniha mapuje novodobé osudy a stavební vývoj aristokratických sídel v Moravskoslezském kraji. Na příkladu devíti vybraných zámků (např. Kunín, Hošťálkovy, Janovice) autoři dokumentují proměny jejich využití, chátrání i procesy památkové obnovy po roce 1945. Bohatě ilustrovaná publikace vznikla v rámci výzkumného projektu NAKI III a slouží jako odborný podklad pro stejnojmenný dokumentární cyklus.

RYŠKOVÁ, Michaela et al. ***Průmyslové dědictví. Cukrovary Moravy a Slezska.*** **1. vydání. Praha: Národní památkový ústav, generální ředitelství, 2025. 238 stran. ISBN 978-80-7480-221-8.**
Kniha přináší ucelený přehled o historii, architektuře a technologii cukrovarnického průmyslu na Moravě a ve Slezsku od roku 1829 po současnost. Kniha mapuje vývoj výrobních areálů, představuje významné podnikatelské osobnosti a podrobně rozebírá technologické procesy zpracování řepy. Bohatě ilustrovaná publikace s množstvím plánové a fotografické dokumentace slouží jako klíčový podklad pro památkovou péči a výzkum industriálního dědictví.

SOBOTKA, Richard. ***Válečné a poválečné osudy beskydských horalů 2.*** **[Líbeznice]: Víkend, 2026. 203 stran. ISBN 978-80-7433-452-8.**
Druhý svazek knihy přináší další soubor autentických příběhů, které zachycují dopady nacistické okupace a druhé světové války na obyvatele Beskyd a Valašska. Autor se zaměřuje na osudy místních horalů, odbojovou činnost, partyzánské hnutí na sklonku roku 1944 a následné poválečné vyrovnávání se s prožitými traumaty. Publikace, doplněná o dobové fotografie, mapy a dokumenty, slouží jako připomínka neokázalého hrdinství a uchovává historickou paměť regionu pro další generace

ŠOPÁK, Pavel. ***Lekce architektury.*** **1. vydání. Opava: Slezské zemské muzeum, [2025], ©2025. 99 stran. ISBN 978-80-53000-09-3.**
Kniha představuje soubor esejisticky laděných textů zaměřených na vnímání, teorii a interpretaci architektury. Autor na ploše necelé stovky stran čtenáře seznamuje s klíčovými architektonickými koncepty, estetickými principy a historickými souvislostmi, přičemž často reflektuje i specifické kulturní prostředí a památky širšího regionu Slezska a Moravy.

Slezský sborník_1_2026.indd 148 11.11.2026 13:55:58

ŠOPÁK, Pavel. *Muzejní budovy (nejen) na Moravě a ve Slezsku: východiska, stav, perspektivy.* 1. vydání. Brno: FA VUT, 2025. 137 stran. ISBN 978-80-214-6352-3.
Publikace se zabývá fenoménem muzejní architektury s primárním zaměřením na moravský a slezský region. Autor analyzuje historická východiska vzniku těchto specifických staveb, hodnotí jejich současný stavebně-technický stav a nastiňuje budoucí perspektivy i nároky na moderní muzejní provoz. Text kombinuje teorii architektury s památkovými aspekty a slouží jako odborný podklad pro architekty, muzejní pracovníky i historiky umění.

TESAŘ, Petr. *Esa rakousko-uherského letectva narozená na území Moravy a Slezska ve světle nových zjištění.* 1. vydání. Opava: Slezská univerzita v Opavě, 2025. 55 stran. ISBN 978-80-7510-614-8.
Studie přináší nové biografické a faktografické poznatky o nejúspěšnějších vojenských pilotech první světové války pocházejících z moravského a slezského regionu. Autor na základě nejnovějšího archivního výzkumu reviduje dosavadní historická data, upřesňuje životní osudy těchto leteckých es a analyzuje jejich působení v rakousko-uherském letectvu (Luftfahrtruppen).

VALEČKOVÁ, Lenka. *Italští mistři 16. – 18. století: grafický kabinet III.* [Opava]: Slezské zemské muzeum, [2025], ©2025. 32 stran. ISBN 978-80-53000-13-0.
Výstavní katalog představuje třetí část edičního projektu věnovaného cenné sbírce staré evropské grafiky. Publikace dokumentuje tvorbu italských renesančních, manýristických a barokních mistrů 16. až 18. století ze sbírkových fondů muzea. Autorka v textu odborně vyhodnocuje grafické listy, rozebírá použité techniky (rytina, lept), náměty i provenienci děl a katalog doplňuje o reprodukce vybraných prací. Kniha slouží jako odborný pramen pro historiky umění a badatele v oblasti dějin grafického umění.

VALEČKOVÁ, Lenka. *Umělci na dvoře Rudolfa II.: grafický kabinet II.* [Opava]: Slezské zemské muzeum, [2025], ©2025. 32 stran. ISBN 978-80-53000-08-6.
Katalog navazuje na ediční projekt představující bohatou sbírku staré evropské grafiky. Zaměřuje se na tvorbu předních manýristických umělců působících v okruhu pražského císařského dvora Rudolfa II. (např. Aegidius Sadeler, Jan Sadeler či Hendrik Goltzius). Autorka odborně analyzuje grafické listy, jejich ikonografické náměty, technické provedení a provenienci, přičemž text doplňuje o kvalitní reprodukce děl ze sbírek muzea.

VONDRÁČEK, Miloslav et al. *Dialektologie a geolingvistika v současné střední Evropě. IV.* Vydání první. V Opavě: Slezská univerzita v Opavě, Filozoficko-přírodovědecká fakulta, Ústav bohemistiky a knihovnictví, 2025. 104 stran. ISBN 978-80-7510-597-4.
Čtvrtý díl publikace přináší specializované studie předních evropských lingvistů dedikované památce docenta Zbyňka Holuba. Publikace analyzuje současný stav nářečního výzkumu, jazykovou situaci ve středoevropském prostoru a proměny dialektů z lingvistického i komunikačního

Slezský sborník_1_2026.indd 149 11.11.2026 13:55:58

hlediska. Jednotlivé kapitoly se věnují jak metodologickým otázkám a lexikografické praxi, tak konkrétním morfosyntaktickým jevům.

Sestavila Gabriela Červenková

Slezský sborník_1_2026.indd 150 11.11.2026 13:55:58